

DATOS IDENTIFICATIVOS

Arte, linguaxe e representación

Materia	Arte, linguaxe e representación			
Código	P01G010V01303			
Titulación	Grao en Belas Artes			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Pintura			
Coordinador/a	Núñez Jiménez, Marina			
Profesorado	Blanco Salgueiro, Loreto Núñez Jiménez, Marina			
Correo-e	netmarina@gmail.com			
Web				
Descrición xeral	Materia interdisciplinar que aborda un achegamento **semiótico á cultura visual e á práctica da arte. Trátase de comprender como funcionan os signos e cales son as estratexias concretas de significación das imaxes que nos rodean. Así aprenderemos a lelas con competencia e a empregar, ao producirmos as obras, as tácticas que máis se adecúen aos nosos propósitos **comunicativos.			

Competencias

Código	
B1	Capacidade de xestión da información.
B2	Capacidade de comunicación. Capacidade para expoñer oralmente e por escrito con claridade problemas complexos e proxectos dentro do seu campo de estudo
C4	Comprensión crítica da dimensión preformativa e de incidencia social da arte. Analizar a repercusión recíproca entre a arte e a sociedade
C6	Coñecemento do vocabulario, códigos, e dos conceptos inherentes ao ámbito artístico. Coñecer a linguaxe da arte
C9	Coñecemento de métodos de produción e técnicas artísticas. Analizar os procesos de creación artística
C25	Capacidade de (auto)reflexión analítica e (auto)crítica no traballo artístico.
C31	Capacidade para xerar e xestionar a produción artística. Saber establecer a planificación necesaria nos procesos de creación artística.
C36	Capacidade de documentar a produción artística. Utilizar as ferramentas e recursos necesarios para contextualizar e explicar a propia obra artística
C42	Habilidades para a creación artística e capacidade de construír obras de arte. Adquirir as destrezas propias da práctica artística

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
O alumnado será capaz de comprender as funcións representativa, expresiva e poética dunha obra artística	C6 C9
O alumnado coñecerá a sintaxe e figuras retóricas empregadas por unha obra artística	C6
O alumnado coñecerá os códigos de representación implicados nunha obra artística	C6
O alumnado será capaz de ler e analizar imaxes	B2 C25
O alumnado será capaz de entender a relación das imaxes, e concretamente das obras artísticas, co seu contexto social	B1 C4
O alumnado será capaz de crear obras artísticas incidindo é as súas funcións representativa, expresiva e poética	C25 C31 C36 C42

O alumnado será capaz de empregar nas súas obras artísticas os procedementos e códigos de representación máis adecuados para os seus propósitos *comunicativos

C25
C31
C36
C42

Contidos

Tema

Introdución á *semiótica.

De *Saussure definiu a *semiótica como unha ciencia que estuda a vida dos signos no seo da vida social. A énfase na relación do signo co seu contexto social será fundamental nesta aproximación. O signo #erixir en lugar de algo por consenso e uso común, non por necesidade. Entender a arbitrariedade dos signos é o punto de partida para entender que a representación nunca é natural, nin obxectiva, nin inocente: independentemente das súas pretensións, sempre está impregnada de ideoloxía.

As funcións da linguaxe. Factores da comunicación na obra de arte.

A clasificación de *Roman *Jakobson das funcións da linguaxe (funcións *referencial, apelativa, expresiva, *fática, poética e *metalingüística) é o punto de partida para estimular a facultade crítica ao ler. A nosa posición como lectores está condicionada por asuncións *tácitas das que non somos conscientes. O coñecemento de como funciona a linguaxe fai que os procesos de significación non se vexan como a simple transmisión de significados xa constituídos, senón que se entendan como o lugar no que se constrúe a realidade.

Códigos de representación. Sintaxe da imaxe.

A cuestión de como se significa non é simplemente formal, pero o formal é fundamental para significar. É o substrato fundamental sobre o que se asintan os significados. Por iso hai que comprender que cada código de representación está baseado en certas eleccións formais e que cada elección formal asóciase, no marco relativamente estable da cultura do/a artista, a significados concretos; é dicir, o que a obra nos conta non está só determinado polas eleccións *iconográficas ou narrativas, se as houber, senón que, na técnica empregada, na lonxitude do trazo, no tamaño dun motivo en relación ao tamaño total da imaxe, no soporte elixido, no emprego dunha ou doutra perspectiva, en que se enfoca ou *desenfoca[] están implícitas moitas das súas afirmacións.

Relacións entre realidade, percepción e representación.

A percepción non é un proceso estritamente *fisiológico, de rexistro directo, senón unha construción mental baseada nas sensacións, unha *codificación do mundo en signos *icónicos que poidan representalo dentro da nosa mente. Esa *codificación ten implícita unha perspectiva concreta que parte dos esquemas aprendidos, é dicir, o mundo non se experimenta sen mediación. Só é *inteligible no discurso -que é unha estrutura social historicamente concreta de institucións, categorías e crenzas. Se non hai unha percepción non mediada, menos aínda haberá unha representación natural, xa que estamos a falar dunha *codificación de segundo grao. A pesar de todas as concepcións románticas da arte como expresión persoal, directa e libre, a creación artística implica unha linguaxe baseada nunhas convencións herdadas a través da educación nos parámetros dunha sociedade. E non se trata só de en que medida é posible que unha representación #reflexir o que entendemos por realidade, senón que hai que entender tamén que ese concepto chamado realidade fórxase, en parte, a través das representacións. As representacións non son tan só un reflexo pasivo de significados e valores, senón unhas construtoras activas deses significados e valores. A través delas *aprehendemos o mundo e, por tanto elas, en gran medida, constrúen a nosa idea do mundo.

Relacións **transtextuais.

Todo texto relaciónase, na súa escritura e na súa lectura, co conxunto de textos que o precederon ou que o rodean, de maneira que podemos falar da existencia dun marco *transtextual. Como di *Barthes, o texto está enteiramente *entretexido de citas, referencias e ecos. Toda obra é un *palimpsesto, un texto que se *superpone a outro, ao que cobre case por completo. Seguindo a clasificación de *Gerard *Genette, estudaremos cinco relacións *transtextuais: *paratextualidade, *metatextualidade, *architextualidade, *intertextualidade e *hipertextualidade. As dúas últimas son as empregadas nas prácticas *apropiacionistas, tan características dunha época na que os signos crecen uns sobre os outros e o xogo de imaxes ten cada vez menos que ver cunha (hipotética) realidade exterior.

Construción e **deconstrución de imaxes.

Na era dos simulacros, as representacións convértense no noso medio natural. Segundo a metáfora de *Baudrillard, o mapa da *hiperrealidade substitúe ao territorio do real. Se aceptamos que as representacións son determinantes á hora de construír o noso concepto do que é a realidade, entenderemos que a súa poder é enorme. A práctica *deconstrutora pretende pór en crise a idea da representación como un feito natural, analizando e desmontando os códigos ideolóxicos infiltrados nalgunhas representacións dominantes.

Modos de interpretación da obra de arte.

O método histórico-crítico, o *formalista, o *iconolóxico, o sociolóxico, o *estruturalista, as aproximacións *psiconalíticas. Ao longo da historia da arte occidental sucedéronse varios modos de ver as obras de arte, métodos críticos baseados en diversas disciplinas que analizan algúns dos aspectos máis relevantes da arte *segun as épocas e xeografías. A diversidade de aproximacións é un indicador de que estamos a tratar con obras abertas, expandidas por cada espectador, que as atrae á súa propia órbita especulativa. A estética da recepción insiste na idea *postestruturalista de que as imaxes teñen significado tan só en contacto cos discursos que circulan por unha sociedade.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Presentación	2	0	2
Traballos de aula	48	90	138
Lección maxistral	10	0	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Presentación	Os alumnos explicaranlle á profesora, de forma individualizada ou en pequenos grupos, as súas formulacións e solucións para o exercicio proposto na sesión maxistral.
Traballos de aula	Os alumnos resolverán os exercicios formulados na sesión maxistral principalmente no taller da materia, co seguimento constante da profesora nas horas presenciais e de forma autónoma nas non presenciais. Tecnicamente, os exercicios implicarán a práctica da pintura, a fotografía e a infografía, aínda que tamén se abordará o manexo dos obxectos e os seus contextos.
Lección maxistral	A profesora exporá os contidos da materia coa axuda de material audiovisual. Ao termo da clase, propondrá un exercicio práctico relacionado cos temas tratados, que se desenvolverá durante varias semanas. As sesións maxistrais impartiranse xuntando os dous grupos no caso do P2 y P3, leste é o seu horario: Luns 17 de setembro: de 10,30 a 14,30, grupos *P2 e *P3. Espazo 16 Luns 5 de novembro: de 10,30 a 14,30, grupos *P2 e *P3. Espazo 16

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Presentación	Os alumnos explicaranlle á profesora, de forma individualizada ou en pequenos grupos, as súas formulacións e solucións para os exercicios propostos nas sesións maxistrais. Trátase de darlle ao alumno indicacións concretas sobre o seu traballo, tentando que asimile os aspectos conceptuais, que expoña correctamente os aspectos formais, e que aprenda a expresar os seus obxectivos e metodoloxías.
Traballos de aula	Trátase de acompañar ao alumno durante todo o desenvolvemento do exercicio proposto na sesión maxistral, solucionando problemas técnicos e formais de forma que poida comunicar correctamente, mediante a fotografía, a manipulación dixital de imaxes e a pintura, as súas formulacións *discursivos.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
------------	---------------	---------------------------------------

Presentación	Avaliarase a capacidade do alumno para ler as imaxes que nos rodean e propor algunhas propias. Avaliaranse, así mesmo, os coñecementos de *semiótica, cultura visual e Historia da arte impartidos nas sesións maxistrais. Avaliarase a capacidade do alumno para comprender as funcións representativa, expresiva e poética dunha obra artística, para coñecer a sintaxe e figuras retóricas empregadas por unha obra artística, para coñecer os códigos de representación implicados nunha obra artística, para ler e analizar imaxes, e para entender a relación das imaxes, e concretamente das obras artísticas, co seu contexto social.	15	B1 B2	C4 C6 C9
Traballos de aula	Avaliarase a progresiva capacidade do alumno para construír imaxes que respondan a un propósito *comunicativo concreto e que non sexan obvias nin *crípticas. Avaliarase a adquisición de destrezas na práctica dos procedementos artísticos empregados. Avaliaranse os resultados dos exercicios desenvolvidos nos talleres, tanto nos aspectos formais como *discursivos. Avaliarase a capacidade do alumno para crear obras artísticas incidindo é as súas funcións representativa, expresiva e poética, e para empregar nas súas obras artísticas os procedementos e códigos de representación máis adecuados para os seus propósitos *comunicativos.	85		C25 C31 C36 C42

Outros comentarios sobre a Avaliación

Terase moi especialmente en conta a asistencia a clase, que expresa con claridade a implicación e o compromiso dos alumnos.

A avaliación da convocatoria ordinaria realizarase según o horario de cada grupo.

Nas convocatorias extraordinarias de xullo e fin de carreira entregaranse, correctamente realizados, todos os exercicios suspensos ou non presentados que se propuxeron durante o cuadrimestre.

Datas de convocatorias extraordinarias

<http://belasartes.uvigo.es/bbaa/index.php?id=31>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bryson, Norman, **Visión y pintura. La lógica de la mirada**, Alianza Forma, 1991 (1983)

Berger, John, **Modos de ver**, Gustavo Gili, 1980

Gombrich, Ernst H, **Arte e ilusión**, Gustavo Gili, 1982 (1959)

Bibliografía Complementaria

Klein, Naomi, **No Logo**, Paidós, 2001

Foucault, Michel, **Microfísica del Poder**, La Piqueta, 1980

Calabrese, Omar, **El lenguaje del arte**, Paidós, 1987

Baudrillard, Jean, **Cultura y simulacro**, Kairós, 1987 (1978)

Aumont, Jacques, **La imagen**, Paidós Comunicación, 1992

Picó, Josep (ed.): **Modernidad y posmodernidad**, Alianza Editorial, 1988

Barthes, Roland, **El susurro del lenguaje. Más allá de la palabra y la escritura**, Paidós, 1987 (1984)

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Historia: Historia da arte/P01G010V01202

Informática: Técnicas informáticas/P01G010V01103

Técnicas escultóricas/P01G010V01203

Técnicas fotográficas/P01G010V01204

Técnicas pictóricas/P01G010V01104

Outros comentarios

Mariña Núñez: As titorías serán os luns pola tarde, de 15 a 21 horas. netmarina@gmail.com

Loreto Branco: Primer cuatrimestre: Lunes de 9.30 a 10.30, miércoles de 11.30 a 14.30 y de 16 a 18 horas. Segundo cuatrimestre: martes de 11 a 14 h, miércoles de 15 a 16.30 y jueves de 15 a 16.30 horas

Lugar: Despacho departamento de pintura